

פרשת חיי שרה - תשס"ג

שרון ברקת

אילו ידע אברהם - שבסך הכל חיפש אחוזת קבר ראויה לשרה, אשר מותה פותח את הפרשה - כמה דם יקיצו בני העמים שקמו ליצחק ולישמעאל אלו מאלו סביב אותן מערת מכפלה, קרית-ארבע וחברון, ייתכן שהיה מסתפק בקבורת נוודים שגרתית נוסח אבות אבותיו, וחוסך אגב כך "ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר" (בראשית כג, 16).

בפרשנות פסיכולוגית-מודרנית ניתן לתלות רבות מהתלאות והצרות שנתרגשו על שני העמים ביסודות של המשברים המשפחתיים באוהליו של אברהם אבינו: הגירוש של הגר ההרה ושל ישמעאל מאוחר יותר; העדפת הבן השני על פני אחיו כירש ונושא זרע ההבטחה; שלא לדבר על טראומת הברית הראשונה בהיסטוריה. שרה והגר הן הדמויות הראשונות במקרא שעוסקות בעיצוב שאלת האימהות, לא רק כדרך למימוש מצוות פרו ורבו, אלא כחלק חשוב של הזהות העצמית. האימהות (והיעדרה במשך מרבית החיים, אצל שרה) תופסת את מקומה בחזית הבימה של האומה המתעצבת.

למובאות שמעשירות את הדף שלנו בחרתי הפעם שלושה שירים, שעוסקים באימהות, בעקרות ובהורות, לאור הדרמות הגדולות של סיפורי בראשית:

שְׁלֹשָׁה בָּנִים הָיוּ לְאַבְרָהָם וְלֹא רַק שְׁנֵים.
שְׁלֹשָׁה בָּנִים הָיוּ לְאַבְרָהָם. יִשְׁמָעֵאל, וְיִצְחָק וְיִבְרָה.
אָף אֶחָד לֹא שָׁמַע עַל יְבָרָה, כִּי הוּא הָיָה הַקָּטָן
וְהָאֵהוּב שֶׁהָעֵלָה לְעוֹלָה בְּהַר הַמִּזְבֵּחַ.
אֵת יִשְׁמָעֵאל הִצִּילָה אִמּוֹ הַגֵּר, אֵת יִצְחָק הִצִּיל הַמַּלְאָךְ,
וְאֵת יְבָרָה לֹא הִצִּיל אָף אֶחָד. כִּשְׁהָיָה קָטָן
קָרָא לוֹ אָבִיו בְּאֵהָבָה, יְבָרָה, יְבָרָה הַקָּטָן
וְהַחֲמוּד שְׁלִי. אֲבָל הוּא הִקְרִיב אוֹתוֹ בְּעֶקְבָה.
וּבַתוֹרָה כְּתוּב הָאֵיל, אֲבָל זֶה הָיָה יְבָרָה.
יִשְׁמָעֵאל לֹא שָׁמַע שׁוֹב עַל אֵל בְּכָל יָמָיו,
יִצְחָק שׁוֹב לֹא צָחַק בְּכָל יָמָיו
וְשָׂרָה צָחַקָה רַק פְּעַם אֶחָת וְלֹא הוֹסִיפָה.
שְׁלֹשָׁה בָּנִים הָיוּ לְאַבְרָהָם,
יִשְׁמָעֵאל, יִצְחָק, יְבָרָה,
יִשְׁמָעֵאל, יִצְחָק אֵל, יְבָרָה-אֵל.

יהודה עמיחי, מתוך: "פתוח סגור פתוח"

עֲקָרָה
בֵּן לוֹ הָיָה לִי! יְלֵד קָטָן,
שְׁחֹר תִּלְפָּלִים וְנִבּוֹן.
לְאַחַז בְּנֵדוֹ וְלִפְסָע לְאַט
בְּשִׁבְלֵי הַגֵּן.
יְלֵד.
קָטָן.
אוּרִי אֶקְרָא לוֹ, אוּרִי שְׁלִי!
רַךְ וְצָלוּל הוּא הַשֵּׁם הַקָּצֵר.
רְסִיס נְהַרְהָ.
לְיַלְדֵי הַשְּׁחֲרָחֵר
"אוּרִי!" –
אֶקְרָא!

עוד אֶתְמַרְמֵר כְּרַחֵל הָאֵם.
עוד אֶתְפַּלֵּל כְּחַנָּה בְּשִׁילָה.
עוד אֶחַקָּה
לו.

רחל

אֲנִי לֹא אֶקְרִיב
בְּכוּרֵי לְעוֹלָה.
לֹא אֲנִי.
בְּלִילוֹת אֱלֹהִים וְאֲנִי
עוֹרְכִים חֻשְׁבוֹנוֹת
מִה מְגִיעַ לְמִי.
אֲנִי יוֹדַעַת וּמְפִיכָה
תּוֹדָה.
אֲבָל לֹא אֵת בְּנֵי
וְלֹא
לְעוֹלָה.
דַּעִיָּה הַרְנִיק,
מִתּוֹךְ "שִׁירִים לְגוֹנִי",
אוֹסֵף שִׁירִים לְזִכַּר בְּנֵה גוֹנִי,
שֶׁנִּפְּל בְּמַלְחַמַת לְבָנוֹן.